

חברת תרגול
מערכת הצורות
שם המספר
כתיבה ממצגת

על פי מיקוד קיץ 2020

• מערכת הצורות – התרגול ממוין על פי חמישה סגנונות של שאלות.
כל סגנון מתאים לנוסח שאלה בבחינת הבגרות המותאמת.

• חברת פתרונות

(ראו פרטים בעמוד הבא)

בהצלחה בבחינת הבגרות
בימים מאתגרים אלה

מידע חשוב

מערכת הצורות

כל התרגול ממוין על פי חמשת הסגנונות שבבחינת הבגרות המותאמת.

תוכן עניינים (מספרי העמודים הם על פי עמודי קובץ ה-PDF)

סגנון 1	הסבר ותרגול - עמוד 4
סגנון 2	הסבר ותרגול - עמוד 21
סגנון 3	הסבר ותרגול - עמוד 57
סגנון 4	הסבר - עמוד 79
סגנון 5	הסבר - עמוד 80
סגנון 4 + סגנון 5	תרגול - עמוד 81
תרגול משקלים בגזרות השונות	- עמוד 81
גזירה קווית (בסיס + צורן סופי)	- עמוד 105
הבחנה בין גזירה מסורגת (שורש ומשקל) לבין גזירה קווית (בסיס + צורן סופי)	- עמוד 108
תרגול מסכם במערכת הצורות	- עמוד 117
צורני נטייה וצורני גזירה - הסבר ותרגול	- עמוד 125
שימושי הבינוני - הסבר ותרגול	- עמוד 131

חוברת פתרונות – ראו בעמוד הבא.

אפשר לענות על התרגילים בתוך הקובץ. אין צורך להדפיס.

כיצד?

ללחוץ על כלים (TOOLS) < הערה (COMMENT)

חוברת פתרונות

יש חוברת נפרדת עם כל הפתרונות לכל התרגילים כולל הסברים מפורטים.
מתוך ההסברים והתשובות אפשר ללמוד ולהפנים את התכנים.

כתיבה ממצגת

כתיבה ממצגת כולל הסקירה על כל שלביה

שם המספר (על פי מיקוד קיץ 2020)

הסברים, תרגול מדורג ותרגול מסכם

כל התכנים מופיעים באתר "שרי הוצאה לאור"

כניסה לאתר - "שרי הוצאה לאור"

בגוגל: שרי הוצאה לאור

בדף הבית: כניסה לרשומים

גם בתעודת הזהות וגם בסיסמה: יש להקליד את הקוד **720720720**.

תפריט < ספרים < הלשון והטקסט – הספר המותאם < חוברת תרגול אינטרנטית

בחוברת זו מוצגים חמישה סגנונות של שאלות המופיעים בחלק של מערכת הצורות בבחינה בעברית: הבנה, הבעה ולשון.

לכל סגנון מוצגים –

* דוגמה חלקית של שאלה מתוך בחינות הבגרות

* תרגילים בסגנון זה מתוך הספר "הלשון והטקסט – הספר המותאם".

* פתרונות מפורטים

סגנון 1

בדרך כלל השאלה הראשונה במערכת הצורות – פועל

נוסח השאלה (עשוי להשתנות):

לפניך משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש ובסוגריים אותו הפועל מנוקד. ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

דוגמה (חלק מן השאלה) מתוך בחינת הבגרות, חורף תש"ף

הפועל	השורש	הבניין
כמויות האשפה מעידות (מְעִידוֹת) שמדובר בתופעה רחבה.		
הסיור נערך בלילה שבו מפנים (מְפַנִּים) את הפסולת.		

תרגול בסגנון זה מופיע בעמוד הבא.

התשובות לכל התרגילים שבחוברת מופיעות בחוברת נפרדת.

שלמים ומרובעים (רצוי לתרגל גם גוף זמן)

• תרגיל 3

בתרגילי השוואה בין פעלים מומלץ להיעזר בדוגמת הטבלה.

(2) תְּגַבֵּר	(1) תְּגַבֵּר	
		השורש
		הבניין
		הגוף
		הזמן

לפניכם קבוצת משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה. (רק במקומות הלבנים) הבחינו בין גזרת השלמים לגזרת המרובעים.

זמן	גוף	בניין	שורש	הפועל
				1. השמירה על הבסיס תוגבר (תְּגַבֵּר).
				2. קצב הלימוד תוגבר (תְּגַבֵּר) לפני הבחינה.
				3. הרכב יתודלק (יְתַדְלַק) בתחנה.
				4. התאורה תודלק (תְּדַלֵּק) בשעה מאוחרת יותר.
				5. אני לא אוזכר ברשימת התלמידים הבעייתיים.
				6. רון לא אוזכר במכתב ששלח המנהל.
				7. כוחות הביטחון תגברו (תְּגַבְּרוּ) את כוחותיהם.
				8. אתם תגברו (תְּגַבְּרוּ) על הקבוצה היריבה.
				9. בקרוב אתה תודרך (תְּדַרְךָ) על ידי מנהל המחלקה.
				10. הסוכן הסמוי תודרך (תְּדַרְךָ) לפני צאתו למשימה.
				11. במשרד החינוך תקצבו שעות ללימודי המדעים.
				12. אתם, השופטים, תקצבו את עונשם של הנאשמים.
				13. בלימודי הימאות אתם תפקדו גם את נמל אילת.
				14. בני הנוער תפקדו במהלך הטיול בצורה מרשימה.
				15. לאחר הטיפול תקשרו (תְּקַשְּׁרוּ) הילדים בצורה טובה.
				16. האם תקשרו (תְּקַשְּׁרוּ) את חבלי הספינה אל המזח?

- ההבחנה בין הפעלים הדומים נעשית על ידי הפיכת הפועל לעבר נסתר או לגוף יחיד בהווה.
 - הם **נוכחים** (נוכחים) במקום. ← הוא **נכח** / **נוכח** במקום. נ-כ-ח קל. (כמו: שמר / שומר)
 - הם **נוכחים** (נוכחים) לדעת. ← הוא **נוכח** לדעת. י-כ-ח נפעל (כמו: נולד / נולד)
- כאשר הפועל בגוף יחידה בהווה - הניתוח הוא רק על פי משמעות המשפט. כאשר הפועל ללא משפט, הניתוח כפול.
 - הרוח **נושבת**. ← **נשב** ← נ-ש-ב קל. (כמו: שמר)
 - הקבוצה **נושבת** באזור. ← **נושב** ← י-ש-ב נפעל. (כמו: נולד)

תרגיל 11

ציינו את השורש ואת הבניין של הפעלים שלפניכם. הבחינו בין פעלים דומים.

הפועל	השורש	הבניין	הפועל	השורש	הבניין
1. הנער נוצר את זיכרונותיו.			2. לפתע נוצר מצב חדש.		
3. המשחקים נוצרים במפעל.			4. הם נוצרים את רגשותיהם.		
5. היא נוצרת את סודה.			6. נוצרת נורמה חדשה.		
7. הרוח נושבת קרירה.			8. העיר נושבת בצעירים.		
9. הילדה נועצת בהוריה.			10. רחל נועצת מבט בכלב.		
11. הם נועצים את המסמר.			12. טל ויעל נועצות במורתן.		
13. נוכחנו בטעותנו.			14. נכחנו בטקס הפרידה.		
15. היא נוכחת לדעת שצדקה.			16. רחל נוכחת במשחק.		
17. דני מועד לפורענות.			18. דני מועד במדרגות.		
19. הם נגעו בתמונה זו!			20. אל תיגעו ואל תתעייפו.		
21. הם יגעו את העובדים.			22. הם נגעו בלוח.		

מקור נטוי ושמות הפעולה

מקור נטוי	קל	נפעל	הפעיל
לישון (לישון)	להיות (להנתר)	להוסיף (להוסיף), להיטיב (להיטיב)	
ירידה (ירידה)	היותות (הנתרות)	הוספה	

תרגול מסכם בנוסח בחינת הברות של השאלון המותאם

תרגיל 2

חלק א - לפניכם עשרה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה.
(רק במקומות הלבנים)

זמן	גוף	בניין	שורש	הפועל	
				הן תמלאנה (תמלאנה) את מבוקשי.	1.
				גלינה (גלינה) את סודכן!	2.
				בניין זה בנוי לתלפיות.	3.
				התשובה חבויה בקטע.	4.
				היא נשואה באושר רב.	5.
				צפויים לנו קשיים רבים.	6.
				כולם מרוצים (מרוצים) מעבודתך.	7.
				הם מרצים (מרוצים) על תולדות העם.	8.
				הם יטעו (יטעו) בפתרון התרגיל.	9.
				אתם מרפאים את מחלתי.	10.

חלק ב - לפניכם עשרה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה.
(רק במקומות הלבנים)

זמן/דרך	גוף	בניין	שורש	הפועל	
				המים החמימים מרפים (מרפים) את שרירי.	1.
				הם אינם מרפים (מרפים) ממני.	2.
				הכלאנו (הכלאנו) בין זנים שונים.	3.
				המים החלו לקפוא (לקפא).	4.
				הוא מנסה לכפות (לכפות) עליי את דעתו.	5.
				הסוהר מיהר לכפות (לכפות) את ידי העצור.	6.
				דמיינו (דמיינו) את החופשה השנתית.	7.
				דימיתם (דמיתם) בנפשכם שקט ושלווה.	8.
				האם התחלית (התחלית) בשל המבחן?	9.
				מתי אתם מתחילים (מתחילים) את החזרות?	10.

עיצורים גרוניים

תרגיל 7 - תרגיל חזרה

ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הבניין	השורש	הפועל	הבניין	השורש	הפועל
		13 תמהה תמקה			1 ניחמו נחמו
		14 נאחזים נאחזים			2 תתפרצו תתפרצו
		15 מפורשים מפרשים			3 מיואשת מואשת
		16 תחסוך תחסוך			4 ינהלו ינהלו
		17 מפארת מפארת			5 אסוף! אסף!
		18 יעברו יעברו			6 שירשנו שרשנו
		19 איחדנו איחדנו			7 מושפעת מושפעת
		20 משתרכים משתרכים			8 התברגו התברגו
		21 יאספו יאספו			9 יבארו יבארו
		22 מברכים מברכים			10 מואשמת מואשמת
		23 יאכל יאכל			11 מעלים מעלים
		24 מועלים מועלים			12 תאמי! תאמי!

תרגול נוסף בנוסח בחינת הבגרות של השאלון המותאם

תרגיל 8

חלק א - לפניכם משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הזמן	הגוף	הבניין	השורש	הפועל
				1. הדבר נאמר (נאמר) לי על ידי השליח.
				2. החיילים יענדו (יענדו) את תג היחידה.
				3. הרופאה תנתח (תנתח) את החולה.
				4. רגלו של הילד נחבטה (נחבטה) בסלע.
				5. התקרה מטויחת (מטיחת) לפני הצביעה.
				6. אני אשפיע (אשפיע) על הדיונים.
				7. הישיבה מתארכת (מתארכת) מאוד.

הזמן	הגוף	הבניין	השורש	הפועל
				8. הצהרתך מנוסחת (מְנוֹסַחַת) היטב.
				9. ליבו יאמץ (יֶאֱמָץ) במשימה.
				10. צעקה החרידה (הִחְרִידָה) את השלווה.
				11. הם יעקפו (יַעֲקֹפוּ) אותנו בזהירות.
				12. אני מפקחת (מְפַקֶּחֶת) על התנועה.
				13. מתי תבררי (תִּבְרְרִי) את שעת הטיסה?
				14. הבניינים ייהרסו (יִהָרְסוּ) על ידי העירייה.
				15. המטענים יועמסו (יַעֲמְסוּ) על הרכב.
				16. הם מועסקים (מְעַסְקִים) במשרה מלאה.
				17. הם יהפכו (יִהָפְכוּ) עולמות כדי להצליח.
				18. רחל מיידעת (מִיַּדְעֶת) את אימה במצבה.
				19. כוכב הצפון נעלם (נִעְלַם) מעיניי.
				20. למכתב מצורפת (מְצַרְפֶּת) ברכה.
				21. מדוע אינכם חדלים (חִדְלִים) להרעיש?
				22. הזמרת מצטרדת (מְצַטְרֶדֶת) אחרי הופעה.
				23. הילדה נעצבה (נִעְצְבָה) אל ליבה.
				24. נחבלנו (נִחְבַּלְנוּ) קלות בעת התאונה.
				25. הנאשמות תועמדנה (תִּעַמְדְנָה) לדין.
				26. הפלוגות תהדופנה (תִּהְדַּפְנָה) את האויב.
				27. הם יתגרדו (יִתְגַּרְדּוּ) כי נעקצו (נִעְקְצוּ).
				28. הבשר לא ייחרך (יִחַרֵךְ) כי נשגיח (נִשְׁגִּיחַ).

□ גזרת נחי ע"ו/י (נע"ו/י)

לגזרה זו שייכים כל הפעלים שעה"פ שלהם היא "ו": ט-ו-ס, ר-ו-מ, ל-ו-נ, וכן שורשים שעה"פ שלהם היא "י": ב-י-נ, ג-י-ל, ד-י-נ (וגם ד-ו-נ), ל-י-צ, ל-י-נ (וגם ל-ו-נ), ר-י-ק, ש-י-ר, ש-י-ח, ש-י-ש, ש-י-ת. ה"ו" או ה"י" השורשית יכולה להיות נחה או להישמט מהמילה.

בניין קל

ע"י	ע"ו			
	פָּעַל	פָּעַל	פָּעַל	
שר (שָׁר)	בוש (בָּשַׁע)	מות (מָת)	קם (קָם)	עבר
שר (שָׁר)	בוש (בוּש)	מות (מָת)	קם (קָם)	בינוני
ישיר (יָשַׁר)	יבוש (יָבוּש)	ימות (יָמוּת)	יקום (יָקוּם)	עתיד
תשרנה (תִּשְׂרַנָּה)	תבושנה (תִּבְשָׁנָה)	תמותנה (תִּמּוֹתְנָה)	תקומנה (תִּקְוִמְנָה)	
שיר (שָׁיר)	בוש (בוּש)	מות (מוּת)	קום (קוּם)	ציווי
לשיר (לִשְׂרִי)	לבוש (לָבוּש)	למות (לָמוּת)	לקום (לָקוּם)	מקור נטוי
שירה (שִׁירָה)		מיתה (מִיתָה)	קימה (קִימָה)	שם פעולה

• רוב השורשים הם במשקל פָּעַל. • במשקל פָּעַל - מו"ת, עו"ר, כו"נ. • במשקל פָּעַל - או"ר, בו"ש, טו"ב.

תרגיל 1

נתחו את השורש ואת הבניין של הפעלים שלפניכם.

הבניין	השורש	הפועל	הבניין	השורש	הפועל
		7 תגילי תגילי			1 שבנו שבנו
		8 דנתם דנתם			2 שרים שרים
		9 קמה קמה			3 ילונו ילונו
		10 אנוע אנוע			4 תלושו תלושו
		11 יחוסו יחוסו			5 לריב לריב
		12 תרוצי תרוצי			6 ערות ערות

בניין הפעיל

הדגם

□ י □ □	(הַרִים)	הרים	עבר
□ י □ □	(מְרִים)	מרים	בינוני
□ י □ □	(תְּרַמְנָה)	ירים תרמנה	עתיד
□ □ □	(הָרִם)	הרם	ציווי
	(לְהַרִים)	להרים	מקור נטוי
	(הַרְמָה)	הרמה	שמות פעולה

הערות לבניין הפעיל:

1. בכל הזמנים - פה"פ מנוקדת בחיריק מלא בחלק מן הגופים.
2. בבניין קל (ע"י) ובבניין הפעיל (ע"ו) צורות העתיד זהות.

הבחנה בין הבניינים נעשית על ידי העברת הפועל לזמן עבר: **יָשִׁיר** ← הוא שָׁר. (קל ש-י-ר ע"י)
יָרִים ← הוא הָרִים. (הפעיל ר-ו-מ ע"ו)

תרגיל 2

ציינו את השורש ואת הבניין של הפעלים שלפניכם.

הבניין	השורש	הפועל	הבניין	השורש	הפועל
		11 יכילו יְכִילוּ			1 הגיבה הִגִּיבָה
		12 ימולו יִמּוּלוּ			2 הארנו הִאָרְנוּ
		13 קם קָם			3 מביסות מְבִיסוֹת
		14 נדוג נִדּוּג			4 תעיפו תְּעִיפוּ
		15 הסר הִסֵּר			5 להניב לְהַנִּיב
		16 יפיקו יִפְיְקוּ			6 גרתי גִּרְתִּי
		17 תנוחי תִּנּוּחִי			7 אחוש אֲחֹשׁ
		18 תבשנה תִּבְשְׁנָה			8 יזוז יִזּוּז
		19 תזיזי תִּזְיִזִי			9 נפיץ נִפְיֵץ
		20 הלנתי הִלַּנְתִּי			10 לחוס לְחֹס

תרגיל 3

צורות העתיד בבניין קל (ע"י) ובבניין הפעיל (ע"ו) זהות. כדי להבחין ביניהן יש להטות את הפועל לזמן עבר. נתחו את הפעלים לשורש ולבניין תוך הבחנה בין שני הבניינים.

הפועל	השורש	הבניין
1. מתי תביאו (תביאו) את הספרים?		
2. הגלים יציפו (יציפו) את האי.		
3. האם תטיס (תטיס) את המטוס?		
4. מתי תבין (תבין) את דבריי?		
5. המדריך יריץ (יריץ) אותנו היום.		
6. דבריו יעידו (יעידו) על מורשתו.		
7. אנו לא נניד (נניד) עפעף.		
8. מחר נשיב (נשיב) לכם את הספר.		
9. אל תשימו (תשימו) את הכד בחדר.		
10. הם יגילו (יגילו) וישמחו.		
11. אל תריבו (תריבו) ביניכם.		
12. הנערות ישירו (ישירו) במקלה.		

בניין נפעל

עבר	בינוני	עתיד	ציווי	מקור נטוי	שם פעולה
נסוג, נסוגה (נְסוּג, נְסוּגָה)	נסוג, נידון (נְסוּג, נְדוּן)	ייסוג (יִסוּג)	היסוג (הִסוּג)	להיסוג (לְהִסוּג)	נכונות (נְכוּנוּת)

תרגיל 4

ציינו את השורש ואת הבניין של הפעלים שלפניכם.

הפועל	השורש	הבניין
1 נפוצו נפוצו		
2 נבוכים נבוכים		
3 נגוזה נגוזה		
4 *ניצודים ניצודים		
5 תיסוגי תיסוגי		
6 נייעורו נייעורו		

הפועל	השורש	הבניין
7 נידונה נידונה		
8 נימול נימול		
9 ייאותרו ייאותרו		
10 נכונה נכונה		
11 היכונו היכונו		
12 נדוש נדוש		

בניין הופעל

עתיד	בינוני	עבר
יורם (יורם)	מורם (מורם)	הורם (הורם)

בגזרת נחי ע"ו/י בבניין הופעל התחילית מנוקדת בצליל U (□ ו).

הבחנה בין פועלי ע"ו לפועלי נפ"ו

כדי להבחין בין פעלי ע"ו לפעלי פ"ו יש להעביר את הפועל מבניין הופעל (הסביל) לבניין הפעיל (הפעיל). אפשר להיעזר בשאלה: "מה מישהו עשה לו?" ובנטיותיה.

הופעל	הפעיל	
האסיר הובל (הובל) לבית המעצר.	מישהו הוביל (הוביל) אותו.	הוֹבֵיל = נפ"ו/י-ב-ל
האיש הורם (הורם) מהרצפה.	מישהו הרים (הרים) אותו.	הִרִים = נע"ו/י-ר-ו-מ
החבילה מורדת (מורדת) לחצר.	מישהו הוריד (הוריד) אותה.	הוֹרִיד = נפ"ו/י-ר-ד
החגורה מוסרת (מוסרת) מהבגד.	מישהו הסיר (הסיר) אותה.	הִסִיר = נע"ו/י-ס-ו-ר
בקרוב יוקם (יוקם) כאן בניין חדש.	מישהו הקים (הקים) אותו.	הִקִים = נע"ו/י-ק-ו-מ
צדקתו תוכח (תוכח) ברבים.	מישהו הוכיח (הוכיח) אותה.	הוֹכִיח = נפ"ו/י-כ-ח

הערה: יש כמה פעלים שיכולים להשתייך הן לגזרת נפ"ו/י והן לגזרת נע"ו. ההבחנה ביניהם תיעשה בתוך משפט תוך הפיכת הפועל לבניין הפעיל.

הסירה הושטה בנהר. (מישהו הִשִיט אותה. ש-ו-ט) } הושטה (הושטה)

ידו הושטה לשלום. (מישהו הוֹשִיט את היד. י-ש-ט) }

הכיסאות הושבו למקומם. (מישהו הִשִיב אותם למקומם. ש-ו-ב) } הושבו (הושבו)

הילדים הושבו במעגל. (מישהו הוֹשִיב אותם. י-ש-ב) }

תרגיל 6

כל הפעלים שלפניכם הם בבניין הופעל. בתרגיל זה עליכם להבחין בין גזרת נפ"ו לגזרת ע"ו בבניין הופעל.

- א. המירו את הפעלים לבניין הפעיל. אפשר להיעזר בשאלה: "מה מישהו עשה לו?" ובנטייתה.
 ב. ציינו את השורש, את הבניין, את הזמן, ואת הגוף של הפעלים המודגשים במשפטים.

הגוף	הזמן	הבניין	השורש	המרה	הפעל
					1. עיניו הוּאָרוּ (הוּאָרוּ) לשמע הבשורה.
					2. התריס מוּגַף (מוּגַף) לקראת החשיכה.
					3. המחירים יוּזְלוּ (יוּזְלוּ) לקראת החגים.
					4. הכלים הוּדְחוּ (הוּדְחוּ) על ידי בניי.
					5. החבילה מוּטְלָה (מוּטְלָה) לתוך השק.
					6. העובדה הוּכְחָה (הוּכְחָה) לאחר המחקר.
					7. אני אוּטָס (אוּטָס) לחו"ל לצורך ניתוח.
					8. חומרים חדשים הוּסְפוּ (הוּסְפוּ) למבחנה.
					9. המתחים ביניהם יוּפְגוּ (יוּפְגוּ) במהרה.
					10. דבריו הוּבְנוּ (הוּבְנוּ) כהלכה.
					11. הנערה תוּשַׁב (תוּשַׁב) במקום חשוב.
					12. הנערה תוּשַׁב (תוּשַׁב) לבית הוריה.
					13. הסירה הוּשְׁטָה (הוּשְׁטָה) ללב ים.
					14. ידו הוּשְׁטָה (הוּשְׁטָה) לשלום.

הבניינים הדגושים

הדגם של הגזרה: $X X \dot{\square}$ (חולם מלא, לה"פ מוכפלת)

- סימני הזיהוי
- לה"פ מוכפלת בהשפעת גזרת הכפולים.
- בשלושת הבניינים הדגושים פה"פ בצליל O ($\square \dot{\square}$).

התפעל	פועל	פיעל	הזמן
התכוֹן (התְכוּן) התכוֹנְתִי (התְכוּנְתִי)	נוֹפֵף (נוֹפֵף) נוֹפֵפְתִי (נוֹפֵפְתִי)	נוֹפֵף (נוֹפֵף) נוֹפֵפְתִי (נוֹפֵפְתִי)	עבר
מתכוֹן (מְתְכוּן)	מנוֹפֵף (מְנוֹפֵף) מנוֹפֵפִים (מְנוֹפֵפִים)	מנוֹפֵף (מְנוֹפֵף) מנוֹפֵפִים (מְנוֹפֵפִים)	בינוני
יתכוֹן (יְתְכוּן)	ינוֹפֵף (יְנוֹפֵף)	ינוֹפֵף (יְנוֹפֵף)	עתיד
התכוֹן (התְכוּן)		נוֹפֵף (נוֹפֵף)	ציווי
להתכוֹן (לְהתְכוּן)		לנוֹפֵף (לְנוֹפֵף)	מקור נטוי
התכוֹנְנוֹת (התְכוּנְנוֹת)			שם פעולה

- בגזרה זו קיימות שתי דרכי נטייה:
 - א. כמו גזרת השלמים - ה"ו" או ה"י" השורשית (עה"פ) הגויה ומנוקדת, ובא בה דגש חזק תבניתי. פיעל - כיוון (כְיוּן) פועל - כוון (כְוון), התפעל - התכוון (התְכוּן).
 - ב. דרך נטייה המיוחדת לגזרה זו (ראו בטבלה למעלה).

בניין פיעל ובניין פועל

בניין פיעל - תנועת E \square - נוֹפֵף, מְנוֹפֵפִים
 בניין פועל - תנועת A \square - נוֹפֵף, מְנוֹפֵפִים

הבחנה בין פיעל לפועל - כיצד מזהים את הבניין?

1. בניין פיעל הוא בניין פעיל, וניתן לזהותו באמצעות המילית "את".
בניין פועל הוא בניין סביל, וניתן לזהותו באמצעות המילית "על ידי".
לכן אם הפועל משובץ בתוך משפט, אפשר להבחין בין משפט פעיל למשפט סביל.

עוֹרְרָתִי את חבריי. - בניין פיעל (המשפט פעיל)

עוֹרְרָתִי על ידי חבריי. - בניין פועל (המשפט סביל) צורות הסביל אינן רווחות בשפה.

2. אם הפועל אינו משובץ בתוך משפט, יש לבדוק לפי הצליל.

A - פועל

E - פיעל

נוֹפֵף, מְנוֹפֵף, מְנוּפָּפִים

נוֹפֵף, מְנוֹפֵף, מְנוּפָּפִים

ביתר הגופים אין הבחנה בין פיעל לבין פועל: נוֹפֵפְתִי, מְנוּפָּפְתִי, נוֹפֵפְתָּ - גם פיעל וגם פועל.

תרגיל 7

ציינו את השורש ואת הבניין. הבחינו במיוחד בין בניין פיעל לבניין פועל.

הפועל	שורש	בניין	הפועל	שורש	בניין
1. הנער מעודד (מְעוֹדֵד) מהשיחה.			2. הן מרומם (מְרוֹמָם) את רוחנו.		
3. הן מעודד (מְעוֹדֵד) את חברו.			4. הספר מרומם (מְרוֹמָם) מעלינו.		
5. התקוממתי (התְקוּמַמְתִּי) נגדה.			6. עודדנו (עוֹדְדֵנוּ) אותם.		
7. הם נופפו (נוֹפְפוּ) בדגלי ישראל.			8. הגשרים ממוטטים (מְמוֹטְטִים).		
9. בוססנו (בוֹסְסֵנוּ) בשלג הכבד.			10. הצלצולים עוררו (עוֹרְרוּ) אותנו.		
11. הילדים התעוררו (התְעוֹרְרוּ).			12. הדרך קוממה (קוֹמְמָה) אותנו.		

פעלים מורכבים

נע"ו/י + נל"א

השורשים ב-ו-א, ק-י-א, נ-ו-א (=הניא במשמעות מנע)

קל	הפעיל	הופעל
בָּא, בָּאתִי, בָּאנוּ, אָבוא, בוא, לָבוא	הָבִיא, הָבִאתִי, מָבִיא, יָבִיא, לָהֲבִיא	הוּבָא, הוּבָאתִי, מוּבָאת

סיכום הדגמים

עתיד	בינוני	עבר	
יִּוּן	יִּוּן	יָוַן	קל
יִּוּן	יִּוּן	יָוַן	נפעל
יִּוּן	יִּוּן	יָוַן	הפעיל
יִּוּן	יִּוּן	יָוַן	הופעל
הבניינים הדגושים - יִּוּן X X (חולם מלא, לה"פ מוכפלת).			

תרגיל 8

• חלק א - לפניכם משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה.

זמן	גוף	בניין	שורש	הפועל
				1. הזקנה הניסה (הניסה) את השודד.
				2. אל תגיבו (תגיבו) לדבריו.
				3. מדוע אתם מציקים (מציקים) לו?
				4. הציפורים מעופפות (מעופפות) בגננו.
				5. השיטפון מוטט (מוטט) את הגשר.
				6. הבניין התמוטט (התמוטט) לפתע.
				7. למה אתם ביזים (ביזים) לדבריו?
				8. החיות התרוצצו (התרוצצו) בשבילים.
				9. דגנו (דגנו) בכינרת דגי אמנון.
				10. עורכת הדין מתגוררת (מתגוררת) לדינו.
				11. האוצרות יתבוננו (יתבוננו) בתמונות.
				12. האופים ילושו (ילושו) את הבצק.

זמן	גוף	בניין	שורש	הפועל	
				כל תכניותיו נגוזו (נְגוּזוּ) ונעלמו.	13.
				במצבו של החולה חל (חָל) שינוי.	14.
				הם ישוררו (יְשׁוּרְרוּ) על האהבה.	15.
				השופט השית (הִשִּׁית) עליו קנס כבד.	16.
				המתחים הופגו (הוֹפְּגוּ).	17.
				העמק מפורז (מְפֹרָז).	18.

*** חלק ב**

זמן	גוף	בניין	שורש	הפועל	
				שאלתו הביכה (הִבִּיכָה) את כל הנוכחים.	1.
				כוונתך הובנה (הוֹבְּנָה) על ידי כולם.	2.
				השמועות נפוצו (נְפֹצוּ) ברבים.	3.
				השקלים הומרו (הוֹמְרוּ) בדולרים.	4.
				הנער מתנועע (מְתַנוּעֵעַ) לקצב הסמבה.	5.
				הדיון מוסט (מוֹסָט) לעניינים שוליים.	6.
				בחג יונפו הדגלים על המרפסות.	7.

*** חלק ג אינו מופיע בבחינה.**

לפניכם שלוש שורות של פעלים. פעלים אלו הם מתוך תרגיל 8 חלקים א-ב. (ליד כל פועל מצוין מספר המשפט. קראו את המשפט לפני שאתם פותרים את התרגיל) בכל שורה הקיפו את הפועל היוצא דופן מבחינת משמעות הבניין.

1.	הניסה (א1)	הביכה (ב1)	הובנה (ב2)	מוטט (א5)
2.	נפוצו (ב3)	נגוזו (א13)	הומרו (ב4)	יתבוננו (א11)
3.	מתנועע (ב5)	מוסט (ב6)	נגוזו (א13)	יונפו (ב7)

תרגילי סיכום לפרק הפועל - בנוסח בחינת הבגרות של השאלון המותאם

תרגיל 1

חלק א - לפניכם משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה.

זמן / דרך	גוף	בניין	שורש	הפועל	
				דברִיךְ נדוּשִׁים (נְדוּשִׁים).	1.
				הם המִירוּ (הִמִּירוּ) את השי שקיבלו.	2.
				אתמול לא לָנוּ (לָנוּ) בביתנו.	3.
				הביצה הוּטְלָה (הוּטְלָה) לתוך הקן.	4.
				אין משיחִין (מְשִׁיחִין) בשעת הסעודה.	5.
				הם מְצִיקִים (מְצִיקִים) לנו.	6.
				כשחלה גד, לא מְשֵׁנוּ (מְשֵׁנוּ) ממיטתו.	7.
				היא מְמַרְקֶת (מְמַרְקֶת) את כלי הכסף.	8.
				המכנסיים טוֹלָאוּ (טָלְאוּ).	9.
				אנו נֹאפֵה (נֹאפֵה) עוגות.	10.
				הם ידוּשוּ (יְדוּשוּ) בעניין.	11.
				העמק הוּצַף (הוּצַף).	12.
				הם נוֹפְפוּ (נוֹפְפוּ) בידם לשלום.	13.
				הוא יטֵעה (יְטַעֵה) אותי.	14.
				הידקְתִּי (הִדְקַתִּי) את הניירות.	15.
				החצים נוֹרִים (נוֹרִים) למטרה.	16.
				הוא יעֵלָה (יַעֲלֶה) למעלה.	17.
				הילד יעֵלָה (יַעֲלֶה) את המצרכים למדף.	18.
				אנו נִיוֹצַג (נִיוֹצַג) על ידי עורך דין.	19.

תרגיל 10

השלימו את הטבלה במקומות הריקים.

זמן	גוף	בניין	שורש	הפועל	
				העלים צפים (צָפִים) על פני המים.	1
				אל תשימו (תְּשִׁימוּ) לב אליו!	2
				תופעה זו משתרשת (מְשַׁתְּרֶשֶׁת) בארצנו.	3
				הילדים מדיחים (מְדִיחִים) את הכלים.	4
				היא מתכננת (מְתַכְנֶנֶת) את עתידה.	5
				יצרנו (יִצְרַנוּ) פסל בסדנה.	6
				היא הקשתה (הִקְשֶׁתָהּ) עליי במשימה.	7
				הרוח מנידה (מְנִידָה) את ענפי העץ.	8
				האוצרות חבויים (חִבּוּיִים), ולא נתגלו.	9
				הן תאפינה (תִּאֲפִינָהּ) עוגות לחג.	10
				נערה זו מתוסבכת (מְתַסְבֶּכֶת).	11
				מים שקטים (שְׁקֵטִים) חודרים עמוק.	12
				ימים אלה מועדים (מוֹעֲדִים) לבחינות.	13
				הן תזדמנה (תִּזְדַּמְנָה) למקום.	14
				הם מחשבים (מְחַשְּׁבִים) את הסכום.	15
				הילדות תקפאנה (תִּקְפְּאָנָהּ) מקור.	16
				אזורים אלה מתועשים (מְתַעֲשִׂים).	17
				נערים אלו מסיתים (מְסִיתִים) אותנו.	18
				הפקנו (הִפְקַנוּ) לקחים ממקרה זה.	19
				החבורה מתקשרת (מְתַקְשֶׁרֶת) באינטרנט.	20
				אני רוצה ליהנות (לְהִנּוֹת) מהסרט.	21
				הם משתטים (מְשַׁתְּטִים) במסיבה.	22
				אבחנו (אִבְחַנוּ) את בעיותיו של החולה.	23
				מתי תירתמו (תִּירְתְּמוּ) להצלחת המבצע?	24

סגנון 2

בדרך כלל השאלה השנייה במערכת הצורות – **פועל**

דוגמה מתוך בחינת הבגרות חורף תש"ף

א. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- בזכות המבחר הגדול אני תמיד **מוצאת (מוצאת)** את מה שאני מחפשת.
- אנשים רבים הודו, כי הם מעדיפים לציין כתובת **מומצאת (ממצאת)** ולא את כתובתם האמיתית.
- בני נוער **מוציאים (מוציאים)** על קניות באינטרנט סכום חודשי קטן בהרבה מבני נוער בארצות הברית.

(1) ציין ליד כל משפט את הבניין של הפועל המודגש.

(2) מבין הפעלים המודגשים במשפטים, איזה פועל יוצא דופן מבחינת השורש?

• ציין את השורש שלו.

• ציין את השורש המשותף לפעלים האחרים.

(3) לפניך פעלים. כתוב את שם הפועל של כל אחד מהם ואת שם הפעולה באותו בניין.

מוצאת (מוצאת), מוציאים (מוציאים)

דוגמה מתוך בחינות הבגרות וקיץ תשע"ט (חלק מן השאלה)

ב. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

(1) בימינו הידיעות **מופצות (מופצות)** במהירות.

(2) לאחר פרסום הכתבה הוא קיווה שהאדמה **תפצה (תפצה)** את פיה ותבלע אותו.

(3) חברת פייסבוק **פיצתה (פיצתה)** את התובע בגין פרסום לשון הרע.

(4) זוהי תופעה **נפוצה (נפוצה)**.

בטבלה שלפניך, מיין את הפעלים המודגשים לשתי קבוצות על פי השורש.

פ-ו-ץ	פ-צ-י/ה

תשובות

א. (1) מוצאת – קל ממצאת – הופעל מוציאים – הפעיל

(2) מוציאים – י.צ.א, שאר הפעלים – מ.צ.א

(3) מוצאת – למצוא, מציאה. מוציאים – להוציא, הוצאה

ב. פ-צ-י/ה - תפצה, פיצתה, פ-ו-ץ - מופצות, נפוצה

תרגיל 5 דלג על תרגיל זה. יופיע בהמשך.

לפניכם משפטים שחסרים בהם פעלים. קראו אותם, וכתבו בכל מקום ריק את הפועל או את שם הפועל המתאים על פי השורש שבסוגרים. שימו לב לזמן ולגוף. אין צורך לנקד.

1. אתם _____ (גב"ר) על כל המכשולים בעתיד.
2. אנחנו אתמול _____ (תק"נ) ארון חדש בכיתה כדי שנוכל להשאיר בו את הספרים.
3. הפועלים _____ (תק"נ) את הצנרת השבורה בבית הספר.
4. התלמיד קיבל את דפי המבחן כשהם _____ (גד"ל).
5. מחר הן _____ (זמ"נ) אותנו לארוחה, אם הן _____ (זמ"נ) למקום במקרה.
6. אנחנו מבטיחים ש _____ (קר"ע) את המכתב לאחר קריאתו.
7. לשמחתי, בחודש הבא הן _____ (ספ"ק) בתקציב הקיים.
8. היא _____ (רג"ש) לקראת הנסיעה.
9. אנו חוששים, ולכן _____ (בר"ח) מהמקום, כל עוד נפשנו בנו.
10. _____ (אמ"נ) הבוקר בחדר הכושר.
11. הקיצוניים _____ (מת"נ) בעקבות המצב.
12. תלמידים, _____ (פס"ק) את המשפטים בשחבור!
13. הבנות _____ (של"ב) היטב בקבוצתן החדשה.
14. בשבוע הבא אני _____ (פר"ד) ממך לשלום.
15. לצערי, הם _____ (פר"ד) בינינו, ולכן אנו _____ (למ"ד) בכיתות שונות.

תרגיל 6 **שלמים ומרובעים**

חלק א - לפניכם חמישה משפטים, ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים).

- (1) הזיכרונות **טמונים** (טְמוּנִים) עמוק בליבי.
- (2) **הטמנתי** (הַטְמַנְתִּי) את האוצר במעבה היער.
- (3) איש זה **נטמן** (נִטְמַן) באדמת הקודש.
- (4) הוא **היטמן** (הִיטְמַן) מפני אויביו. (היטמן = התחבא, הסתתר)
- (5) האוצר **הוטמן** (הוּטְמַן) בשדה.

- א. מהו השורש המשותף לחמשת הפעלים? _____
- ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

טמונים	הטמנתי	נטמן	היטמן	הוטמן

חלק ב - לפניכם חמישה משפטים, ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים).

- (1) **היפטרי** (הִפְטָרִי) מהחפץ במהירות!
- (2) יכול אני **לפטור** (לִפְטֹר) את כל העולם מן הדין. (משנה)
- (3) הנהלת המפעל **פיטרה** (פִּטְרָה) את העובד.
- (4) הפקיד **התפטור** (הִתְפַּטֵּר) מתפקידו.
- (5) אין **מפטירים** (מִפְטִירִים) אחר הפסח אפיקומן. (משנה)

א. מהו השורש המשותף לחמשת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

היפטרי	לפטור	פיטרה	התפטור	מפטירים

חלק ג - לפניכם ארבעה משפטים, ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים).

- (1) **בחנתי** (בְּחַנַּתִּי) את ידיעותי של הנער.
- (2) הרחש החשוד **הובחן** (הִבְחָן) על ידי השומרים.
- (3) התלמיד **ייבחן** (יִבְחֵן) על מבנה האטום.
- (4) הוא אינו **מבחין** (מִבְחִין) בין צדיקים לרשעים. (משנה)

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

בחנתי	הובחן	ייבחן	מבחין

חלק ד - לפניכם ארבעה משפטים, ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים).

- (1) פניו **הכחילו** (הִכְחִילו) מבהלה.
- (2) חברות אלו **מנפיקות** (מְנַפְּיקוֹת) אשרות כניסה.
- (3) כדאי **להפריד** (לְהַפְרִיד) בין השניים.
- (4) **הזקנו** (הִזְקֵנו) עם השנים, אך אנו עדיין מלאי מרץ.

א. מהו הבניין המשותף לארבעת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את השורש של כל פועל.

הכחילו	מנפיקות	להפריד	הזקנו

תרגיל 7

חלק א - לפניכם משפטים, ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים):

- (1) המורים **לימדו** (לְמַדוּ) אותנו, ואמרו: "**למדו** (לְמַדוּ) היטב לקראת הבחינה!"
- (2) המורה אמרה: "מחר **נלמד** (נִלְמַד) פעם נוספת את החומר ש**נלמד** (נִלְמַד) בשיעור שעבר."
- (3) הבצל **מיטגן** (מִטְגֵּן) במחבת. הנער **מיטגן** (מִטְגֵּן) חביתה.

כתבו בטבלה את הבניין של כל פועל:

לימדו	למדו	(מחר) נלמד	(החומר) נלמד	מיטגן	מיטגן

חלק ב - לפניכם משפטים ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים):

- (1) השאלות **נפתרו** (נִפְתְּרוּ) בקלות רבה.
- (2) התלמידים **ייכנסו** (יִכְנְסוּ) לכיתות בזמן.
- (3) מורים, **כנסו** (כִּנְסוּ) את התלמידים בחדר ההרצאות!
- (4) התלמידים **נצמדו** (נִצְמְדוּ) לנושא השיחה.

כתבו בטבלה את הבניין של כל פועל:

נפתרו	ייכנסו	כנסו	נצמדו

מהו הפועל היוצא דופן מבחינת הבניין? _____

חלק ג - לפניכם משפטים ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים):

- (1) הן **תדבקנה** (תִּדְבַקְנָה) בדברי האמת.
- (2) **שמרתן** (שִׁמְרַתֶּן) על כספי התלמידים באחריות רבה.
- (3) **הפקדנה** (הִפְקְדָנָה) את הכספים בבנק.
- (4) האם אתן **בודקות** (בוֹדְקוֹת) את פרטי הזיהוי של הנכנסים?

כתבו בטבלה את הגוף של כל פועל לפי המשפט הנתון:

תדבקנה	שמרתן	הפקדנה	בודקות

מהו הפועל היוצא דופן מבחינת הגוף? _____

חלק ד - לפניכם משפטים ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים):

- (1) האם **הלבישה** (הִלְבִּישָׁה) את בנה בחולצה לבנה.
- (2) האמת **מסופרת** (מְסַפֶּרֶת) תחת חקירה צולבת.
- (3) ההורים **מלמדים** (מְלַמְּדִים) את ילדם דרך ארץ.
- (4) האיש **נשבר** (נִשְׁבַּר) בחקירת המשטרה.

כתבו בטבלה את הבניין של כל פועל:

הלבישה	מסופרת	מלמדים	נשבר

חלק ה - לפניכם משפטים ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים):

- (1) **התרגשתי** (הִתְרַגְּשְׁתִּי) מהמעמד החגיגי.
- (2) **אשדר** (אֶשְׁדֵּר) את המשחק רק מחר.
- (3) **נבחנתי** (נִבְחַנְתִּי) לתפקיד הראשי.
- (4) הבוחנים אמרו לי: "**נבדוק** (נִבְדֹּק) את מועמדותך מחדש".

כתבו בטבלה את הבניין של כל אחד מהפעלים הבאים:

התרגשתי	אשדר	נבחנתי	נבדוק

חלק ו - לפניכם משפטים ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים):

- (1) הן **תדבקנה** (תִּדְבְּקֶנָה) במסורת אביהן.
- (2) האם **שמרתן** (שָׁמַרְתֶּן) על אחיכן זמן רב?
- (3) **הפקדנה** (הִפְקְדָנָה) את הכסף בחשבון החדש!
- (4) הן **בודקות** (בוֹדְקוֹת) אותנו לכל אורך הדרך.

כתבו בטבלה את הבניין של כל אחד מהפעלים הבאים:

תדבקנה	שמרתן	הפקדנה	בודקות

מהו הפועל היוצא דופן מבחינת הבניין?

חלק ז - לפניכם משפטים ובהם פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים):

- (1) **צדקנו** כשהחלטנו ללכת בדרך אחרת.
- (2) תוצאות הבחינה **מצדיקות** את ההשקעה.
- (3) תפסיק **להצטדק** - אינך אשם בדבר.
- (4) המעשה שהילד עשה **הוצדק** על ידי הוריו.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים?
ב. כתבו בטבלה את הבניין של כל אחד מהפעלים הבאים:

הוצדק	להצטדק	מצדיקות	צדקנו

הצעה: לאחר קריאת הקטע מתחו קו תחת כל פועל, שם פועל ושם פעולה. הדבר יקל עליכם בביצוע המשימה.

תרגיל 8

חלק א - קראו את הקטע.

חוקרת בדקה קבוצת מתבגרים משכונת מצוקה שפעלה בהתנדבות בקהילה, ומצאה כי הפעילות הזאת תרמה להתפתחותם של בני נוער אלו: חל שיפור ביכולת הלימוד שלהם, הם פיתחו ביטחון עצמי, למדו לקבל אחריות, פיתחו מיומנויות לפתרון בעיות והפגינו יכולת התמודדות במצבים שונים.

העתיקו מן הקטע

פועל בבניין הפעיל	פועל בזמן עבר בבניין קל
פועל בבניין פיעל	שם פעולה בבניין פיעל
שם פועל בבניין פיעל	שם פעולה בבניין התפעל

חלק ב - קראו את הקטע.

שר החינוך הודיע אתמול כי שנת הלימודים הבאה תוקדש לשפה העברית. השר ביקש מהממונים על הנושא לגבש תכנית עבודה לחיזוק שפת האם. התכנית תותאם לכל בתי הספר. כדי להשפיע על שפתם של התלמידים יתחיל כל יום לימודים בתכנית "מילה בראג", ובה המורים בכל המקצועות יקדישו כמה דקות לשיחה על שיבושים לשוניים נפוצים.

העתיקו מן הקטע

פועל בעתיד בבניין הפעיל	פועל בבניין הופעל
שם פעולה בבניין פיעל	שם פועל בבניין הפעיל
פועל בבניין פיעל	שם פועל בבניין פיעל

תרגיל 6

לפניכם קבוצות משפטים, ובהם פעלים מודגשים. ענו על השאלות לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. (1) אמי **תאחסן** את בגדי החורף.

(2) חברתי **אחסנה** את כל המידע על תקליטור.

(3) כל אוצרותי **מאוחסנים** בעליית הגג.

(4) **נאחסן** את הציורים עד התערוכה הבאה.

א. מהו השורש המשותף ל**ארבעת** הפעלים?

ב. כתבו בטבלה שלפניכם את ה**גוף** של כל פועל.

תאחסן	אחסנה	מאוחסנים	נאחסן

2. (1) העיתונאים **מסקרים** את התהלוכה.

(2) **הסתקרנו** מאוד לדעת מה יש בחבילה.

(3) הכתבים הכלכליים **סוקרים** את ההתפתחות האחרונה בשוק ההון.

(4) המרצים **יסקרו** (יסקרו) את הבעיה על היבטיה השונים.

א. איזה פועל יוצא דופן מבחינת השורש, ומהו השורש שלו?

ב. כתבו בטבלה שלפניכם את ה**בניין** של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

מסקרים	הסתקרנו	סוקרים	יסקרו

3. (1) המנהלים **ימחשבו** את המשרד.

(2) רואי החשבון **חישבו** את השכר המגיע לעובדים.

(3) אנו **מתחשבים** רק בתוצאות האחרונות.

(4) במפעלים כיום כל תהליכי הייצור **ממוחשבים**.

א. כתבו בטבלה שלפניכם את ה**בניין** של כל אחד מן הפעלים.

ימחשבו	חישבו	מתחשבים	ממוחשבים

ב. כתבו בטבלה שלפניכם את ה**שורש** של כל אחד מן הפעלים.

ימחשבו	חישבו	מתחשבים	ממוחשבים

4. (1) הנערה מתפקדת (מתפקדת) במסירות רבה.

(2) אנו מתפקדים (מתפקדים) למפלגה.

(3) בקרוב נפקד (נפקד) על גדוד הצנחנים.

(4) בית המשפט העליון מופקד על שמירת החוק במדינה.

- א. איזה פועל יוצא דופן מבחינת השורש, ומהו השורש שלו? _____
ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

מתפקדת	מתפקדים	נפקד	מופקד

תרגיל 7

קראו את הקטע.

תקופת ההתבגרות רצופה במצבי קונפליקט בין המתבגר לבין סביבתו הגורמים לעתים לבלבול בזהות העצמית. מחד גיסא, המתבגר שואף לעצמאות ולהשתחררות ממסגרות מכוונות (כגון משפחה או בית ספר), ומאידך גיסא, הוא זקוק לתמיכת המבוגרים לעתים עד כדי תלות רגשית בהם. עם זאת אין להמעיט מהיכולת של בני נוער לעזור זה לזה ולהעניק תמיכה רגשית זה לזה אפילו בנסיבות קשות ביותר.

העתיקו מן הקטע

שם פועל בבניין הפעיל _____
שם פעולה בגזרת המרובעים _____
שם פעולה בבניין התפעל _____
פועל בבניין קל _____

תרגיל 8 (מופיע בספר ה"לשון והטקסט - שלב ב" בעמוד 105) להתעלם

קראו את הטקסט שלפניכם וענו על המשימות שאחריו.

אובדן האינטואיציה החינוכית / הרב אלישע אבינר

- א. אנחנו חיים בעידן שיש בו שפע של ידע מדעי. אחד ממאפייניה של התרבות המערבית הוא ההתפתחות המדעית-טכנולוגית והנחלת ההשכלה לכול. זוהי תרומתה העיקרית. מושגי יסוד בתחומי מדע שונים נלמדים בבתי ספר, וביטאונים למדע פופולרי מופצים לכל מבקש.
ב. גם תחום מדעי החינוך זוכה לעדנה. קיים מבול של תיאוריות חינוכיות לגיל הרך, שפע של חוגי הורים, מאות ספרים וחוברות כיצד לטפל בתינוקות וכיצד לחנך ילדים קטנים. כולם באים לסייע להורים לגדל את ילדיהם בדרך נכונה וישרה מבלי לשגות שגיאות חמורות אשר יזיקו לילד.

תרגול נוסף בנוסח בחינת הבגרות של השאלון המותאם

סימני זיהוי לגזרות שנלמדו עד כה:

- **שלמים** - פּֿוֹק - נפעל (חד"ק), פּֿוֹק - התפעל (מד"ד)
- **נפ"א** בניין קל - כאשר הפועל פותח באות ית"ן + "א" נחה **הוסר במיקוד. אין שאלות בגזרה זו.**
- **נפ"ו** - כאשר הפועל פותח ב:

בצליל i פּֿוֹק = י קל, בצליל E פּֿוֹק = י הפעיל, בצליל U פּֿוֹק = ו הופעל.

- נו - נפעל (כמו: **נותר** = נפ"ו)
- בצליל O פּֿוֹק - יש להטות לעבר נסתר: **הו** - הפעיל (כמו: **הוסיף** = נפ"ו)
- פּֿוֹק - קל (כמו: **שמר** = שלמים)

- פועל ללא הסימנים המזהים יש להטות לעבר.

תרגיל 12

לפניכם צמדי משפטים, ובהם פעלים מודגשים. ענו על השאלות לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

- I. רות **מורידה** את הספרים.
- II. היא **מורדת** במוסכמות.

- מהו הגוף המשותף לשני הפעלים?
- מהו הזמן המשותף לשני הפעלים?

ג. כתבו בטבלה שלפניכם את השורש ואת הבניין של כל פועל.

בניין	שורש	
		מורידה
		מורדת

2. I. התלמידה **נוכחת** בכל השיעורים.

II. היא **נוכחת** בטעותה.

א. מהו הגוף המשותף לשני הפעלים?

ב. מהו הזמן המשותף לשני הפעלים?

ג. כתבו בטבלה שלפניכם את השורש ואת הבניין של כל פועל.

שורש	בניין	
		I. נוכחת
		II. נוכחת

3. I. הנערות **נועצות** מסמר בקיר.

II. הן **נועצות** בחברותיהן.

א. מהו הגוף המשותף לשני הפעלים?

ב. מהו הזמן המשותף לשני הפעלים?

ג. כתבו בטבלה שלפניכם את השורש ואת הבניין של כל פועל.

שורש	בניין	
		I. נועצות
		II. נועצות

4. I. בכיתתנו **נוצרת** אווירה נעימה.

II. החיילת **נוצרת** את נשקה.

כתבו בטבלה שלפניכם את השורש ואת הבניין של כל פועל.

שורש	בניין	
		I. נוצרת
		II. נוצרת

5. I. האזור השומם הפך לארץ **נושבת**.

II. היום **נושבת** רוח חמה.

כתבו בטבלה שלפניכם את השורש ואת הבניין של כל פועל.

שורש	בניין	
		I. נושבת
		II. נושבת

8. ליקוי חמה _____ אמש. (צ-פ-י/ה) **להתעלם מתרגיל זה.**
9. אנו _____ הערב בליקוי חמה. (צ-פ-י/ה)
10. השמים _____ צבע אדמדם. (ע-ט-י/ה)
11. בגד זה _____ מרוב שימוש. (ב-ל-י/ה)
12. הם מבקשים _____ הבנה. (ג-ל-י/ה)
13. _____ שנה וקללותיה. (כ-ל-י/ה)
14. המנכ"ליות _____ דרך. (ת-ו-י/ה)
15. _____ את כל האפשרויות. (מ-צ-י/ה)
16. המים שהיו בכוס _____ . (א-ד-י/ה)
17. הרוח _____ על החילוץ. (ק-ש-י/ה)
18. האם אתם _____ על העוולות? (מ-ח-י/ה)
19. מדוע אתם _____ אליי? (פ-נ-י/ה)

הבחנה בין פעלים זהים או דומים הסבר - הכנה לתרגיל הבא

כדי להבחין בין שני פעלים בעלי צורה זהה או דומה יש להפוך את המשפט לעבר.

- רדי (רָדִי) את הדבש. ← הוא רדה (רָדָה) את הדבש. ← ר-ד-י/ה קל נל"י/ה
- רדי (רָדִי) למטה. ← הוא ירד (יָרַד) למטה. ← י-ר-ד קל נפ"י/ו
- וכן: רְדוּ, שָׁבִי, שָׁבוּ, גָּעִי, גָּעוּ, שָׁלִי, שָׁלוּ.

הם **מרשים** (מְרַשִּׁים) לנו לצאת. ← הוא הרשה (הִרְשָׁה) לו לצאת. □ ה = ר-ש-י/ה הפעיל נל"י/ה הנער **מרשים** (מְרַשִּׁים) אותי. ← הוא הרשים (הִרְשִׁים) אותי. ר-ש-מ הפעיל שלמים (כמו הפְּקִיד) וכן: מעלים, משלים, מטעים, מפנים, מתרים, מדהים.

היא **כרתה** (כָּרְתָה) בור (או מנהרה, פחם, יהלומים). היא כרה (כָּרָה) בור. כ-ר-י/ה קל נל"י/ה היא **כרתה** (כָּרְתָה) ברית (או חוזה או עץ). היא כרת (כָּרְתָה) ברית. כ-ר-ת קל שלמים וכן: חרתה, שבתה, כפתה.

בנפעל - נכפתה, נכרתה. בהופעל - הוקשתה, הונחתה.

הוא ניסה **לכפות** (לְכַפֵּת) את ידיי. חולם חסר = שלמים כ-פ-ת (כמו לשמור)

הוא ניסה **לכפות** (לְכַפֵּת) את דעתו. □ ות = נל"י/ה כ-פ-י/ה

וכן: לכרות, לשבות.

פעלים מורכבים

הסבר - הכנה לתרגיל הבא

פעלים מורכבים הם פעלים שיש להם שני עיצורי שורש "בעייתיים", כלומר הם שייכים לשתי גזרות. נטיית השורשים תהיה בהתאם לכללים של שתי הגזרות שהשורשים שייכים אליהן.

נפ"ו + נל"י/ה:

השורשים י-ד-י/ה, י-ר-י/ה, י-נ-י/ה
 ירה (יָרָה), יורה (יֹרֵךְ), אירה (אִירָה) = קל
 נורה (נֹרָה), נורה (נוֹרָה) = נפעל
 הורה (הוֹרָה), אורה (אוֹרָה) = הפעיל
 ידה (יָדָה), מיידה (מִיַּדָּה) = פיעל
 יודה (יָדָה), מיודה (מִיַּדָּה) = פועל
 התוודה (הִתְנַדָּה), אתוודה (אֶתְנַדָּה) = התפעל

נפ"א + נל"י/ה

השורשים א-פ-י/ה, א-ב-י/ה
 בבניין קל בעתיד בלבד: אופה, תאפה, תאפי, תאפינה, יאבו, תאבינה,
 שם הפועל: לאפות, שם פעולה: אפייה

הבחנה בין פעלים בעלי צורה זהה השייכים למורכבים

בפעלים בעלי צורה זהה יש להפוך את המשפט לעבר.

	הפועל	הטיה לעבר	ניתוח הפועל
שורשים שונים, בניינים שונים	בני מוֹרָה את פי. הוא מוֹרָה לנו מה לעשות.	בני מָרָה את פי. הוא הוֹרָה לנו מה לעשות.	מ-ר-י/ה קל (בהפעיל: לְהַמְרוֹת) י-ר-י/ה הפעיל (לְהוֹרוֹת)
שורש זהה, בניינים שונים	החייל יוֹרָה ברובה. החייל יוֹרָה לנו מה לעשות.	החייל יָרָה ברובה. החייל הוֹרָה לנו מה לעשות.	י-ר-י/ה קל י-ר-י/ה הפעיל

תרגיל 4 פעלים דומים

חלק א - כתבו בטבלה שלפניכם את השורש ואת הבניין של כל פועל. הבחינו בין פעלים דומים.

הבניין	השורש	
		1. א. העירייה כרתה את העצים. ב. החבורה כרתה בור בחצר.
		2. א. היא חרתה את שמה. ב. התנהגותה חרתה לי.
		3. א. הם משלים את הבוחרים. ב. הוא משלים את לימודיו.
		4. א. רדי את החלות מהתנור! ב. רדי למרגלות ההר!
		5. א. התלמיד יורה תשובה מהר. ב. השלט יורה לנו את הדרך.
		6. א. הנער מרשים את חבריו. ב. מרשים לי לבלות עד חצות.
		7. א. הנוער מתרים היום ללב"י. ב. ההורים מתרים בילדיהם.
		8. א. שבי לצדי! ב. שבי את החייל!
		9. א. הפרות יגעו ברפת. ב. הם ייגעו מרוב עבודה.

חלק ב

• **סעיף א** - לפניכם משפטים, ובהם פעלים מודגשים. ענו על השאלות לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

(1) החברה **כרתה** זהב. (2) המדינה **כרתה** ברית.

א. מהו הבניין המשותף לשני הפעלים?

ב. מהו הגוף המשותף לשני הפעלים?

ג. כתבו בטבלה שלפניכם את השורש ואת הזמן של כל פועל.

הזמן	השורש	
		(1) כרתה
		(2) כרתה

(3) העצירה **נכפתה** באזיקים.

(4) העבודה **נכפתה** על התלמידים.

א. מהו **הבניין** המשותף לשני הפעלים?

ב. כתבו בטבלה שלפניכם את **השורש** של כל פועל.

(3) נכפתה	(4) נכפתה

(5) הנערה **שבתה** את לבי.

(6) בערב שבת **שבתה** המלאכה.

א. מהו **הבניין** המשותף לשני הפעלים?

ב. מהו **הגוף** המשותף לשני הפעלים?

ג. כתבו בטבלה שלפניכם את **השורש** ואת **הזמן** של כל פועל.

הזמן	השורש	
		(5) שבתה
		(6) שבתה

(7) עליך **לכרות** אוזן לדבריי.

(8) לא רצוי **לכרות** את העץ הזה.

א. מהו **הבניין** המשותף לשני הפעלים?

ב. כתבו בטבלה שלפניכם את **השורש** של כל פועל.

(7) לכרות	(8) לכרות

סעיף ב - לפניכם שמונה משפטים, ובהם פעלים מודגשים, ואחריהם טבלה.

מיינו בטבלה את הפעלים. ליד כל פועל ציינו את מספרו של המשפט.

5. הנער **מְדַהֵם** ביכולת נגינתו.

1. הם **מַעֲלִים** על נס את פְּעֻלָּנוּ.

6. חומרים אלו **מְדַהֵם** את הבגד.

2. הנער **מַעֲלִים** את כישורנותיו.

7. בני **מְפַנִּים** את רגשותיו.

3. רן **מְטַעֵם** את קריאתו.

8. הם **מְפַנִּים** את מבטם למרצה.

4. החיילים **מְטַעֵם** את האויב.

הפעלים שבהם המ"ם האחרונה היא שורשית	הפעלים שבהם המ"ם האחרונה היא סימן הגוף

תרגול נוסף בנוסח בחינת הבגרות של השאלון המותאם

תרגיל 5

לפניכם קבוצות של משפטים, ובהם פעלים מודגשים. ענו על השאלות לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. (1) הם **מכלים** (מְכַלִּים) את כל השאריות.
- (2) **כלו** (כָּלוּ) המים מן הכד.
- (3) הארבה פשט על השדות ו**כילה** (כָּלָה) את כל היבול.

א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

מכלים	כלו	כילה

2. (1) אתם **תיסדו** (תִּיסְדוּ) את הקרן החדשה.
- (2) באדן פאול **ייסד** (יָסַד) את תנועת הצופים.
- (3) העיר אילת **נוסדה** (נוֹסְדָה) בשנת 1952.
- (4) קיבלתם פרס מנשיא המדינה, כי **יסדתם** (יָסַדְתֶּם) כפר לילדים מוגבלים.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

תיסדו	ייסד	נוסדה	יסדתם

3. (1) **השתטיתי** (הִשְׁתַּטֵּיתִי) במסיבה.
- (2) אתם **משטים** (מְשַׁטִּים) בחברכם.
- (3) הנער חשב שיצליח **לשטות** (לְשַׁטוֹת) בשומרים.

א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

השתטיתי	משטים	לשטות

4. (1) העיתונאי **מתקשר** (מְתַקֵּשֶׁר) עם מערכת העיתון.
 (2) עקב מצבו הנפשי הנער אינו **מתקשר** (מְתַקֵּשֶׁר) עם סביבתו.
 (3) בגלל תקלה המחשב שלי לא **תקשר** (תִּקְשֵׁר) עם שרת האינטרנט.

א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

מתקשר	מתקשר	תקשר

5. (1) הכוורנית **רדתה** (רְדָתָה) דבש מהכוורת.
 (2) השליטים העריצים **רודים** (רוֹדִים) בעמם.
 (3) אתה **תרדה** (תִּרְדָה) דבש פעמיים בשנה.

א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים? _____
 ב. מהו הבניין המשותף לשלושת הפעלים? _____

6. (1) הסייעות **תקנינה** (תִּקְנִינָה) לתלמידים את החומר לקראת המבחן.
 (2) אספנים אלו **קונים** (קוֹנִים) תמונות נדירות.
 (3) תנועות הנוער מאז ומתמיד **הקנו** (הִקְנוּ) לבני הנוער חינוך וערכים.
 (4) זכויות יתר **יוקנו** (יִקְנוּ) לעובדים המצטיינים על ידי בעלי המפעלים.
 (5) בעזרת התרומות **נקנו** (נִקְנוּ) בגדים ומזון לנפגעי האסון.

א. מהו השורש המשותף לחמשת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

תקנינה	קונים	הקנו	יוקנו	נקנו

7. (1) היא **מועידה** לנו את הדבר.
 (2) החוקים החדשים **נועדו** להגן מפני הפליה.
 (3) האם **תועיד** לבנך תפקיד בכיר בחברה?
 (4) אני **מייעד** תפקיד זה לאחד התלמידים המצטיינים.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

מועידה	נועדו	תועיד	מייעד

תרגיל 6

קראו את הקטע.

אם תיסעו בסוף מארס ליפן, יתגלה לעיניכם מראה מרהיב. פרחי הדובדבן מכסים את כל הנוף. בעונה זו יוצאים היפנים לחיק הטבע כדי לצפות בפריחה. מי שלא חווה אירוע כזה, לא יבין באמת על מה השמחה ביפן.

העתיקו מן הקטע

פועל מגזרת נל"י/ה בזמן עבר _____
 פועל מגזרת נל"י/ה בזמן עתיד _____
 שם פועל מגזרת נל"י/ה בבניין קל _____
 שם פעולה בבניין קל _____
 פועל מגזרת נל"י/ה בזמן הווה _____

תרגיל 4

לפניכם ארבע קבוצות של משפטים. בכל קבוצה ארבעה משפטים, ובהם פעלים מודגשים. ענו על השאלות לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. (1) קיבוץ גבעת השלושה **קרוי** על שם שלושה חלוצים שהוצאו להורג בימי התורכים.
- (2) מוצר זה **עשוי** מחומרים טבעיים.
- (3) סוודר זה אינו **קנוי**, אני סרגתי אותו.
- (4) הבשר היה **שרוי** כל הלילה בתבלינים כדי לשפר את טעמו.

כתבו בטבלה שלפניכם את השורש של כל פועל.

קרוי	עשוי	קנוי	שרוי

2. (1) קיבלתי את ההחלטה בלב **חצוי**.

(2) הוא **נשוי** לבתו של ראש המועצה.

(3) שולחן הכתיבה העתיק **דהוי**.

(4) הבית שלי **בנוי** בסגנון ים תיכוני.

כתבו בטבלה שלפניכם את השורש של כל פועל.

חצוי	נשוי	דהוי	בנוי

3. (1) לפני עקיפה יש לוודא שהכביש **פנוי**.

(2) ראשו **נטוי** לפנים, ואוזניו קשובות למוזיקה.

(3) יש לה מבט **כבוי** בעיניים.

(4) האוצר היקר שלנו **חבוי** בעליית הגג.

כתבו בטבלה שלפניכם את השורש של כל פועל.

פנוי	נטוי	כבוי	חבוי

4. (1) בלב הים נתגלה נוסע **סמוי**.

(2) התשובה שלך נכונה, אבל הניסוח **לקוי**.

(3) גלעד שליט **שבוי** מעל שלוש שנים ברצועת עזה.

(4) העליתי חיוך **כפוי** על פניי.

כתבו בטבלה שלפניכם את השורש של כל פועל.

סמוי	לקוי	שבוי	כפוי

פעלים מורכבים (מופיע בספר "הלשון והטקסט - שלב ב" בעמוד 142)

נפ"ו/נו+נל"א: השורשים י-ר-א, י-צ-א

יצא, יוצאת, אצא (אָצָא), לצאת - קל
 הוציא, הוצא (הוֹצָא) - הפעיל
 נורא, ייורא (יִנְרָא) - נפעל
 הוצא (הוֹצָא), יוצא (יוֹצָא) - הופעל

• **תרגיל 5** (תרגיל זה מקביל לתרגיל 3 בספר "הלשון והטקסט - שלב ב" עמ' 142 ממשפט 3)
 לפניכם צמדי משפטים, ובהם פעלים מודגשים. ענו על השאלות לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. בני הנוער **מוחאים** כפיים כדי להראות שהם **מוחים** נגד התקנות.

- א. מהו הבניין המשותף לשני הפעלים?
 ב. מהו הגוף המשותף לשני הפעלים?
 ג. כתבו בטבלה שלפניכם את השורש של כל פועל.

מוחאים	מוחים

2. I. הנער **משלים** את עבודתו. II. השלטונות **משלים** את הציבור.

	השורש	הגוף
I. משלים		
II. משלים		

3. I. בית חדש **נבנה** עכשיו בשכונה. II. אנו **נבנה** בקרוב את ביתנו במו ידינו.

	הבניין	הזמן
I. נבנה		
II. נבנה		

4. I. בחדר זה **נמצא** מסמך חשוב. II. אנחנו **נמצא** אותו לאחר חיפושים רבים.

	הבניין	הזמן
I. נמצא		
II. נמצא		

5. I. מלאו (מלאו) את הכד במים! II. החדרים מלאו (מלאו) במבקרים.

הזמן	הבניין	
		I. מלאו
		II. מלאו

א. מהו השורש המשותף לשני הפעלים?
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין ואת הזמן של כל פועל.

6. I. הילדים מרפים את השרירים. II. ההורים מרפאים את ילדיהם.

הבניין	השורש	
		מרפים
		מרפאים

א. מהו הגוף המשותף לשני הפעלים?
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את השורש ואת הבניין של כל פועל.

7. I. היא מועידה את הפגישה לשעה שלוש. II. היא מועדת על אבני המדרכה.

הבניין	השורש	
		מועידה
		מועדת

א. מהו הזמן המשותף לשני הפעלים?
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את השורש ואת הבניין של כל פועל.

8. I. היא הוזה בהקיץ. II. הוא הורה לי את הדרך.

הבניין	השורש	
		הוזה
		הורה

כתבו בטבלה שלפניכם את השורש ואת הבניין של כל פועל.

9. I. סקרנתי (סקרנתי) את חבריי בנוגע לתערוכה העומדת להגיע בקרוב.
 II. סיקרתי (סיקרתי) את האירוע לעיתון בית הספר.

סקרנתי	סיקרתי
--------	--------

א. מהו הבניין המשותף לשני הפעלים?
 ב. מהו הזמן המשותף לשני הפעלים?
 ג. כתבו בטבלה שלפניכם את השורש של כל פועל.

10. I. הקבוצה כרתה ברית עם יריבתה. II. רגלו נכרתה בניחות.

כרתה	נכרתה
------	-------

א. מהו השורש המשותף לשני הפעלים?
 ב. מהו הגוף המשותף לשני הפעלים?
 ג. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

תרגול נוסף בנוסח בחינת הבגרות של השאלון המותאם

תרגיל 6

לפניכם קבוצות של משפטים, ובהם פעלים מודגשים. ענו על השאלות לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. (1) הנערים **מתמצאים** במצלמות החדשות.
 - (2) סוף סוף **נמצאה** דירה מתאימה לקבוצת הנכים.
 - (3) בכל יום אנו **מוצאים** הודעות רבות בדואר האלקטרוני שלנו.
 - (4) **המצאנו** שיטה חדשה לטיפול בצמחים חולים.
- א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
- ב. כתבו בטבלה שלפניכם את ה**בניין** של כל פועל.

מתמצאים	נמצאה	מוצאים	המצאנו

2. (1) ציפורים נדירות **נצפו** באזור אגם החולה.
 - (2) אנו **מצפים** לאורחים רבים לקראת החג.
 - (3) האפיפית (ופל) שאכלתי **מצופה** וניל.
 - (4) הערב **נצפה** בהצגת הבכורה של המחזה החדש.
- א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
- ב. כתבו בטבלה שלפניכם את ה**בניין** של כל פועל.

נצפו	מצפים	מצופה	נצפה

3. (1) הם **קוראים** (קוֹרְאִים) לנו לשוב לביתנו.
 - (2) נער זה **קרוי** (קְרוּי) על שם סבו.
 - (3) חתן הבר מצווה **נקרא** (נִקְרָא) לעלות לתורה.
 - (4) מתי **תקראנה** (תִּקְרְאֶנָּה) לנו את המכתב שקיבלתן מההנהלה?
- א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
- ב. כתבו בטבלה שלפניכם את ה**בניין** של כל פועל.

קוראים	קרוי	נקרא	תקראנה

4. (1) המדריך ביקש מכל החניכים **לפנות** לכיוון הלוח.
 (2) התבקשו **לפנות** את האולם עד הצהריים.
 (3) הדייר **פונה** מהדירה עקב ליקויים שנתגלו בה.
 (4) השוטרת **הפנתה** את התנועה לדרכים חלופיות.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

לפנות (1)	לפנות (2)	פונה	הפנתה

5. (1) המורה **ליווה** (לְוָה) את הסבריו בסרטון.
 (2) בני הזוג **לוו** (לוּו) כספים כדי לקנות דירה.
 (3) האם אתה יכול **להלוות** (לְהַלוּוֹת) לי את המחברת שלך עד מחר?
 (4) המשחק **לווה** (לְוָה) בצהלות שמחה ובתופים.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

ליווה	לוו	להלוות	לווה

6. (1) כל המים **כלו** מן הכד.
 (2) גזרי העצים בערו עד **שהתכלו**.
 (3) הפרות **כילו** את כל המספוא שברפת.
 (4) הייחוד של המוצרים הוא שהם **יכלו** (יְכַלּוּ) תוך שנים מועטות.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

כלו	התכלו	כילו	יכלו

- 2. לפניכם חמישה משפטים המבוססים על הטקסט, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

א. השלימו את הטבלה שלפניכם. (רק במקומות הלבנים)

זמן	גוף	בניין	שורש	
				(1) בזמן שהנבדקים עשו שימוש בנייד...
				(2) תוצאות המחקר גילו כי לחץ הדם...
				(3) בהשוואה לתקופה ששהו ללא טלפון...
				(4) אנשים לחוצים יותר מרבים להשתמש...
				(5) על שאלות אלו המחקרים אינם עונים.

ב. מה משותף לכל הפעלים? _____

ג. מיינו את הפעלים לשתי קבוצות על פי הזמן שהם נתונים בו. תנו כותרת לכל קבוצה.

ד. מדוע, לדעתכם, יש שימוש בזמנים אלה? _____

- 3. לפניכם שלושה משפטים מתוך הטקסט, ובכל אחד מהם יש פועל מודגש.

השלימו את הטבלה שלפניכם. (רק במקומות הלבנים)

זמן	גוף	בניין	שורש	
				(1) טלפונים סלולריים ממכרים כמו סיגריות.
				(2) אחד מכל שישה צעירים מכור לנייד.
				(3) החוקרים אבחנו תופעות שונות.

- 4. (1) "הרחקה של הסלולרי גרמה אצל הנבדקים לתופעות של לחץ ושל עצבנות". (פסקה א)

(2) "גם התמכרויות הכוללות מרכיב פיזיולוגי, כמו עישון או אכילה, כוללות מרכיב של

התמכרות להתנהגות ולהרגל". (פסקה אחרונה)

כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

הרחקה	עישון	אכילה	התנהגות	הרגל

* 5. לפניכם ארבעה משפטים.

- (1) רבים סובלים מבעיות הקשורות בשימוש בטלפון סלולרי.
- (2) הנשאלים מבלים זמן רב בעיסוק הקשור לטלפון.
- (3) מדובר בהתמכרות לכל דבר כמו לסיגריות ולהימורים.
- (4) שיחה בסלולרי גורמת לתחושת ביטחון ולהרגשה טובה.

העתיקו מן המשפטים

- שם פעולה בבניין התפעל _____
- פועל בבניין קל _____
- שם פעולה בבניין פיעל _____
- שם פעולה בבניין הפעיל _____
- פועל בבניין פיעל מגזרת נל"י/ה _____

* 6. לפניכם קטע שחסרים בו פעלים. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את הפועל או את שם הפועל המתאים על פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.

מומחים בריטיים _____ (ז-ה-ר) מפני העלייה במספר המתמכרים לטלפונים סלולריים. החוקרים מתארים תופעות שבהן ההתמכרות לניידים עשויה להיות כה קשה, עד כי המכורים _____ (י-ש-נ) צמודים למכשיר הסלולרי. הבעיה עלולה אף _____ (פ-ג-ע) במקום העבודה של המכורים כי הם _____ (ר-צ-י/ה) להיות בקשר עין עם המכשיר הסלולרי. לטענת החוקרים, אנשים _____ (מ-כ-ר) כמעט לכל דבר, ולא רק לניידים.

שאלה 6 שייכת לסגנון 3. תרגול בנוסח זה יופיע בהמשך.

אתם מוזמנים לנסות.

עיצורים גרוניים

תרגיל 10

לפניכם קבוצות של משפטים, ובהם פעלים מודגשים. ענו כל השאלות לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. (1) **נערוך** את מסיבת הסיום באולם הספורט.

(2) **נעריך** את הנזק שנגרם למכונית.

(3) השחקנים **נערכו** על המגרש לפי הוראות המאמן.

(4) שווי הציור ה**וערך** באלפי דולרים.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____

ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

הוערך	נערכו	נעריך	נערוך

2. (1) האם **תרצו** השבוע על ספרות ילדים?

(2) אנו **רוצים** ללכת להצגה החדשה שמעלה הבימה.

(3) ניסיתי **לרצות** אותו, אך דבר לא עזר.

(4) לאחר בקשות חוזרות ונשנות ה**תרצה** מנהל המפעל וחתם על ההסכם.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____

ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

התרצה	לרצות	רוצים	תרצו

3. (1) הדרכים לכפר **עוברות** דרך שדות פורחים.

(2) האם **תעבירו** את הרהיטים הישנים לצדקה?

(3) המטען ה**ועבר** מהאונייה לרציף.

(4) הפקידה ה**עבירה** להנהלה מסמכים חשובים.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____

ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

העבירה	הועבר	תעבירו	עוברות

4. (1) **הישעני** עליי כדי שלא תפלי.
 (2) הבנאית **משעינה** את הסולם על הקיר.
 (3) ראשה של הילדה **הושען** על הכרית.
 (4) אלמוג **נשענת** על כפות ידיה ומהרהרת.

א. מהו השורש המשותף ל**ארבעת** הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את ה**בניין** של כל פועל.

הישעני	משעינה	הושען	נשענת

5. (1) הפעילים **פרשו** מהקבוצה.
 (2) **פרשו** את הפסוק!
 (3) בעת סכנה **מפריש** הבואש נוזל מצחין.
 (4) השאלה שלכם **התפרשה** כביקורת.
 (5) מן השכר **הופרשו** תשלומי המיסים.

א. מהו השורש המשותף ל**חמשת** הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את ה**בניין** של כל פועל.

(1) פרשו	(2) פרשו	מפריש	התפרשה	הופרשו

6. (1) **גרפו** את הדשא!
 (2) המהמרים **גרפו** כסף רב.
 (3) המכונית שנקלעה לשיטפון **נגרפה** לתוך הנחל.
 (4) השטח **גורף** לפני זריעת החמניות.

א. מהו השורש המשותף ל**ארבעת** הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את ה**בניין** של כל פועל.

(1) גרפו	(2) גרפו	נגרפה	גורף

7. (1) שאלו את שאלתכם!

(2) התמונות בתערוכה **נשאלו** מחובבי אומנים ידועים.

(3) האם אתה יכול **להשאל** לי את העט לרגע?

(4) הספר המבוקש **הושאל** מהספרייה לשבוע בלבד.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

שאלו	נשאלו	להשאל	הושאל

8. (1) המבחנים **יארכו** שלוש שעות.

(2) לשמחת הילדים **הוארכה** החופשה ביומיים.

(3) המשגיחה **האריכה** את זמן הבחינה.

(4) המסיבה **התארכה** עד אור הבוקר.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

יארכו	הוארכה	האריכה	התארכה

9. (1) המצב **יאלץ** (יִאלֶץ) אותך לעשות זאת.

(2) הוא **יאלץ** (יִאלֶץ) לשנות את התנהגותו.

(3) הנערים **אולצו** לצאת מההצגה כי הפריעו.

(4) **נאלצתי** לשמוע בקולו.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

יאלץ	יאלץ	אולצו	נאלצתי

10. (1) הם **יֵאבְּקוּ** (יֵאבְּקוּ) על התואר.
 (2) המנקים **יֵאבְּקוּ** (יֵאבְּקוּ) את הרהיטים.
 (3) הכלב **מֵאוּבֵק** בחומר נגד טפילים.
 (4) הנערים **הַתֵּאבְּקוּ** בתחרות במטרה לזכות בתואר האלוף.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים?
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

התאבְּקוּ	מֵאוּבֵק	יֵאבְּקוּ	יֵאבְּקוּ

11. (1) הקוסם **מַעֲלִים** את השפן.
 (2) הדינוזאורים **נִעְלְמוּ** מן העולם לפני מיליוני שנים.
 (3) הממתקים **הוֹעֲלְמוּ** לפני שהילדים הגיעו.
 (4) התכנית **מֵתְעַלְמֵת** לחלוטין מן הקושי התקציבי.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים?
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

מתעלְמֵת	הוֹעֲלְמוּ	נִעְלְמוּ	מַעֲלִים

תרגיל 11

לפניכם צמדי משפטים, ובהם פעלים מודגשים. ענו על השאלות לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. הנערה **תִּיחַשֵׁב** (תִּחְשֵׁב) ליפה בחבורה. הבניין של הפועל: _____
 היא **תִּחַשֵׁב** (תִּחְשֵׁב) את סיכוייה. הבניין של הפועל: _____
 2. **פָּרְקוּ** (פָּרְקוּ) את הערימה! הבניין של הפועל: _____
 הנערים **פָּרְקוּ** (פָּרְקוּ) כל עול. הבניין של הפועל: _____

חלק ג

לפניכם שנים עשר משפטים, ובהם פעלים מודגשים. כתבו ליד כל פועל את הבניין שלו.

1. אנו **נריע** (נָרִיעַ) לחברינו. הבניין: _____
2. הילדים **מתחלים** (מִתְחַלְמִים). הבניין: _____
3. **גלו** (גָּלוּ) תעוזה. הבניין: _____
4. היא **מישירה** (מִיַּשֶׁרָה) מבט. הבניין: _____
5. היא **מבכה** (מְבַכָּה) על מות אמה. הבניין: _____
6. הדגים **נשלו** (נִשְׁלוּ) מן המים. הבניין: _____
7. **נישלו** (נִשְׁלוּ) אותי מנכסיי. הבניין: _____
8. הם **נואשו** (נִוְאַשׁוּ) מהכול. הבניין: _____
9. הכוחות **מוגרו** (מִגְרוּ). הבניין: _____
10. המתחים **הופגו** (הִוְפְּגוּ). הבניין: _____
11. אתן **תיווכחנה** (תִּוְכַחְנָה) בדבר. הבניין: _____
12. **חדלו** (חִדְלוּ) **להרעיש** (לְהַרְעִישׁ)! הבניין: _____ (חדלו)
 הבניין: _____ (להרעיש)

תרגיל 2

לפניכם ארבעה קטעים, ובכל קטע פעלים מודגשים.

קטע א

סופת הברד שה**תחוללה** בחורף גרמה נזקים רבים לחקלאות. במהלכה **חלו** שיבושים באספקת החשמל, אשר גרמו לנזקים נוספים. במקרה זה הוחלט **להחיל** את החוק לפיצוי נפגעי אסון טבע. החוק ה**וחל** על כל החקלאים שנפגעו.

(מתוך בחינת הבררות קיץ תשס"ז)

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים שבקטע? _____

ב. כתבו ליד כל פועל את הבניין שלו.

_____:	הבניין:	התחוללה
_____:	הבניין:	חלו
_____:	הבניין:	להחיל
_____:	הבניין:	הוחל

קטע ב

המורים **מכינים** את הנגנים הצעירים והמבטיחים לקראת האירוע החשוב. לנגנים אלו **נכון** עתיד מזהיר. הם מתאמנים זה זמן רב, ולכבודם ה**וכן** הערב המיוחד, שבו הם **מתכוננים** לקראת המפגש שלהם עם נגני התזמורת הפילהרמונית.

- א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים שבקטע? _____
ב. כתבו ליד כל פועל את הבניין שלו.

_____:	הבניין:	מכינים
_____:	הבניין:	נכון
_____:	הבניין:	הוכן
_____:	הבניין:	מתכוננים

קטע ג

קבוצת נוער ביקרה במוזיאון. לאחר ההרצאה הציגה בפניהם המדריכה איורים העוסקים בנושא ההרצאה. היא ביקשה מהם **להתבונן** היטב באיורים, ולנסות **להבין** את משמעותם. לא כל האיורים **הובנו** להם. רק תלמיד **נבון** אחד יכול היה לפענח את משמעותם של כל האיורים שהוצגו לו.

- א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים שבקטע? _____
ב. כתבו ליד כל פועל את הבניין שלו.

_____:	הבניין:	להתבונן
_____:	הבניין:	להבין
_____:	הבניין:	הובנו
_____:	הבניין:	נבון

קטע ד

חברי נבחרת הכדורסל נסעו לאנגלייה כדי לצפות במשחק של ליגת העל. לפני הטיסה הם **המירו** את כספם בלירות שטרלינג. המאמן הזהיר אותם שלא להמר על תוצאת המשחק. למרות זאת הם **הימרו** על התוצאה, ובכך **המרו** את פי המאמן.

כתבו ליד כל פועל את השורש שלו ואת הבניין שלו.

_____:	השורש:	המירו
_____:	השורש:	הימרו
_____:	השורש:	המרו

תרגיל 3

לפניכם קבוצות של משפטים, ובהם פעלים מודגשים. ענו על השאלות לפי הנדרש בכל סעיף וסעיף.

1. (1) **שבתי** מהכנס עם רעיונות חדשים.

(2) **השבתי** לו על השאלה.

(3) הספר **הושב** לילד שאיבד אותו.

- א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים? _____
- ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

הושב	השבתי	שבתי

2. (1) דבריו של המרצה היו, לצערנו, **צפויים**.

(2) **ציפית** את השמיכה בציפה חדשה?

(3) העמודים בהיכל **מצופים** בזהב.

- א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים? _____
- ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

מצופים	ציפית	צפויים

3. (1) השמועה **נפוצה** לכל עבר.
 (2) הוצאת הספרים **פיצה** את הספר החדש בכל הארץ.
 (3) הספר **הופץ** באלפי עותקים.

א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

נפוצה	פיצה	הופץ

4. (1) אבא שלי **מנסה** כל יום שישי מתכון חדש.
 (2) אחי ספן **מנוסה**.
 (3) בטיול הנערים **מתנסים** בחוויה חדשה.

א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

מנסה	מנוסה	מתנסים

5. (1) המסלולים **הוכנו** (הוכנו) מראש לניווט.
 (2) **התכוננו** (התכוננו) למסע הארוך.
 (3) המדריכים **הכינו** (הכינו) את כל הציוד הדרוש למסע.
 (4) **כיוונו** (כיוונו) את השעון לשעת ההשכמה.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

הוכנו	התכוננו	הכינו	כיוונו

6. (1) בזמן הנהיגה **הוסר** מבטי רק לרגע מהכביש, וזה היה מסוכן.
 (2) האם לא **סרה** ממיטתו של בנה החולה.
 (3) השתמשתי בחומר מיוחד כדי **להסיר** את הכתם.

א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

הוסר	סרה	להסיר

7. (1) בעולם **מודעים** (מוֹדְעִים) כיום לבעיות הסביבה.
 (2) נעשים מאמצים **ליידע** (לִיִּדְעַ) את התלמידים בנוגע לחשיבות הנושא.
 (3) מנהל בית הספר **הודיע** (הוֹדִיעַ) על יום טיפוח בית הספר.
 (4) חשיבות רבה **נודעת** (נוֹדְעַת) לנושא המחזור.
 (5) התלמידים **יודעים** (יוֹדְעִים) כיצד יש לשמור על ניקיון בית הספר.

א. מהו השורש המשותף לחמשת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

מודעים	ליידע	הודיע	נודעת	יודעים

8. (1) מה **מניע** (מְנִיעַ) את האנשים לעסוק בספורט?
 (2) המכוניות החדשות **מונעות** (מוֹנְעוֹת) באמצעות חשמל.
 (3) הילדים **מתנועעים** (מְתַנְעְעִים) לקצב המוזיקה.
 (4) השיירה **נעה** (נֶעֱה) לאיטה במעלה ההר.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

מניע	מונעות	מתנועעים	נעה

9. (1) לפני הלימודים הספיק אחי **לשוטט** (לְשׁוֹטֵט) בכל אירופה.
 (2) קשה **להשיט** (לְהִשִּׁיט) את סירת המפרשים נגד הזרם.
 (3) סירות רבות **הושטו** (הוֹשְׁטוּ) על פני הנהר.
 (4) עיני המבקרים **משייטות** (מְשִׁיטוֹת) על פני התמונות המרהיבות.
 (5) הספינות **שטות** (שְׁטוֹת) לעבר המזח.

א. מהו השורש המשותף לחמשת הפעלים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

לשוטט	להשיט	הושטו	משייטות	שטות

תרגיל 9

חלק א – קראו את הקטע.

חוקרים ישראליים אוהבים עגבניות: אחרי שהמציאו את עגבניית השרי הקטנה והמתוקה, ממשיכים המדענים לשדרג את הפרי האדמדם – שהוא רכיב הכרחי בכל סלט ישראלי. מדי שנה מגדלים בעולם עשרות מיליוני טונות של עגבניות בשווי של יותר משני מיליארד דולרים, וכעת פיתוח חדש של מדענים מהפקולטה לחקלאות באוניברסיטה העברית יגדיל עוד יותר את יבול העגבניות תוך שיפור מתיקותן.

העתיקו מן הקטע

פועל מגזרת נל"א	_____	שם פעולה בבניין פיעל	_____
פועל בבניין פיעל	_____	פועל בבניין הפעיל	_____
פועל בזמן הווה	_____	שם פועל מגזרת המרובעים	_____

חלק ב – קראו את הקטע.

מועצת העתיקות של מצרים דיווחה, כי ארכיאולוגים מצריים חשפו מומיה של אישה מן התקופה הרומית טמונה בתוך סַרְקוֹפֶג * משוכלל. המומיה נמצאה במערכת קברים עתיקה שנחשפה לאחרונה בנווה המדבר שמדרום-מערב לקהיר. האתר כולו התגלה לגמרי במקרה לאחר שנערכו בו עבודות בנייה להקמת מרכז נוער. הארכיאולוגים מספרים כי האישה שגובהה מטר אחד, נטמנה בסרקופג עשוי גבס שעליו צוירה דמות נשית הלובשת גלימה רומית ומתקשטת בצעיף, בשרשרת ובצמיד. עוד צוין כי זו המומיה הראשונה בסגנון רומי שנמצאה באזור.

* סרקופג - ארון קבורה גדול מאבן שהיה בשימוש בעיקר בעת העתיקה.

העתיקו מן הקטע

פועל מגזרת נל"י/ה	_____	פועל מגזרת נל"א	_____
פועל בבניין קל בזמן הווה	_____	פועל בבניין נפעל	_____
שם פעולה בבניין הפעיל	_____	פועל מגזרת נע"י/ו	_____
פועל בבניין פיעל	_____	פועל בבניין קל בזמן עבר	_____
פועל בבניין פועל	_____		

השאלות מבוססות על טקסט שמופיע בספר.
 אין צורך בטקסט כדי לענות על השאלות.

פועל •

1. לפניכם חמש קבוצות מילים א – ה. בכל קבוצה הקיפו את הפועל היוצא דופן מבחינת הגזרה.

- א. יצאה (יָצְאָה), מוצאים (מוֹצְאִים), מוצאת (מוֹצֵאת)
- ב. מתפשר (מִתְפָּשֵׁר), תתאפשר (תִּתְאַפֵּשֵׁר), יאפשרו (יִאֲפְשְׁרוּ)
- ג. מאיצה (מְאַיְצָה), מצויה (מְצוּיָה), האיצה (הַאֲיִצָּה)
- ד. נחמה (נְחָמָה), ינוח (יִנּוּחַ), הניחו (הִנִּיחוּ)
- ה. נועד (נוֹעֵד), מיועד (מְיֻעָד), מעיד (מְעִיד)

2. לפניכם ארבעה משפטים המבוססים על הטקסט, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

השלימו את הטבלה שלפניכם. (רק במקומות הלבנים)

זמן	גוף	בניין	שורש	
				(1) רק כמה אלפים (מנמרי השלג) נותרו בטבע.
				(2) השמורה התרוקנה מחיות אחרי שכולן ניצודו .
				(3) הם לא ייצאו ליער כדי לצוד קופים למאכל.
				(4) אני מצדד בדברייך.

3. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

(1) מסדרונות אקולוגיים יאפשרו לטיגריסים מבודדים **לנוע** מאיזור לאיזור.

(2) הם **מונעים** בכוח המים הזורמים.

(3) העלים **מתנועעים** ברוח הקלה.

(4) הם **הניעו** את רגליהם לקצב המנגינה.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____

ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

	לנוע	מונעים	מתנועעים	הניעו

4. לפניכם משפט המבוסס על הטקסט, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

קשה **לשמור** על אופטימיות כאשר רואים כיצד מינים נדירים **מוכחדים**, אבל עדיין יש על מה

להיאבק ומה לשמור כי בעבר **הצליחו** ממשלות להציל מינים נדירים של בעלי חיים.

כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

	לשמור	מוכחדים	להיאבק	הצליחו

5. לפניכם ארבעה משפטים המבוססים על הטקסט, ובכל אחד מהם פועל מודגש. השלימו את הטבלה שלפניכם. (רק במקומות הלבנים)

זמן	גוף	בניין	שורש	
				(1) עזבו אותנו מטיגריסים.
				(2) אולי ישתנה סדר העדיפויות שלנו.
				(3) גם האריה נחשב לנפוץ באופן יחסי.
				(4) גם האריה נחשב לנפוץ באופן יחסי.

6. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- (1) הנשאלים העידו על תדירות השימוש במחשב.
- (2) האוהדים מעודדים את חברי הנבחרת.
- (3) התעודדי! בקשתך התקבלה.
- (4) החברים יעודדו אותנו בעת המשחק.

א. מהו השורש המשותף לכל ארבעת הפעלים המודגשים? _____
 ב. כתבו בטבלה שלפניכם את הבניין של כל פועל.

	העידו	מעודדים	התעודדי	יעודדו

השם (למי שלמד נושא זה) שייך לסגנון 4. מוזמנים לפתור סעיפים אלו.

7. לפניכם קבוצת שמות שחלקם מתוך הקטע:

סכנה, תכנון, השמדה, שימור, שמירה, פרנסה, בנייה, גילוי, נטיעה
 מיינו את השמות לשלוש קבוצות על פי הגזרה. תנו כותרת לכל קבוצה.

8. לפניכם קבוצת שמות שחלקם מתוך הקטע:

דוברת, פוליטיקאי, חזאי, מדענית, טכנאי, ימאי, טייסת, מנהלת, קריינית

א. מה המשותף לכל השמות מבחינת המשמעות? _____
 ב. מיינו את השמות לשתי קבוצות על פי דרך התצורה שלהם. תנו כותרת לכל קבוצה.

ג. לכל אחת מן הקבוצות כתבו שם נוסף באותה דרך תצורה.